

Uw mening gevraagd

Bij dit blad is een lezersenquête ingevoegd. De redactie wil graag de waardering voor Doorstroom peilen. Invullen kost een paar minuten en u maakt kans op een mooie prijs!

In dit nummer

- Monitoring ontwikkelingen Drentsche Aa
- Even kijken: belvédère Westersche Lage Landen
- Drentsche Aa als inspiratiebron: Frea Stuurwold
- Toen en nu: Deurzerdiep
- Nieuws: zwartblauwe rapunzel, grote modderkruiper, schoon drinkwater en meer

Ontwikkelingen Drentsche Aa op een rij

Veel gaat goed, paar dingen gaan slechter

Nummer 23
Oktober 2014

Veel gaat goed in het Drentsche Aa-gebied. Er gebeurt veel, het draagvlak is groot en de waardering voor het gebied hoog. Maar er zijn ook zorgelijke ontwikkelingen. Zo nemen de hoeveelheden bestrijdingsmiddelen en fosfaat in het oppervlaktewater na jaren van afname recent weer toe. Verdroging is nog steeds een probleem. En ondanks alle overleg en regelgeving kon het gebeuren dat er een ondergrondse waterleiding dwars door het gebied werd aangelegd.

Dat alles blijkt uit het tweede Monitoringsrapport Drentsche Aa. De problemen vragen om een gezamenlijke aanpak door overheden, bedrijven en burgers, betoogt voorzitter van het Overlegorgaan Drentsche Aa Hendrik Oosterveld.

Eén keer in de vijf jaar verschijnt een monitoringsrapport waarin alle ontwikkelingen in het Drentsche Aa-gebied op een rij worden gezet: wat is er gedaan, wat zijn de resultaten, hoe staat het gebied ervoor? Het eerste rapport gaf de situatie in 2007 weer, de tweede momentopname is van 2012. Het rapport van die tweede meting heeft het Overlegorgaan in maart van dit jaar vastgesteld.

Wat goed gaat

Het rapport meldt veel positieve uitkomsten.

- Er is veel gedaan aan beekherstel, verbetering van de natuur en verbetering van het landschap.

Vismigratievoorzieningen

- De landbouw is vitaler geworden en steeds meer bedrijven doen aan verbreding.
- Het levend bezoekersnetwerk is voor een groot deel gerealiseerd: toegangspoorten en knooppunten zijn aangelegd en lokale ondernemers vormen een uitgebreid netwerk van gastheren en gastvrouwen.
- Activiteiten op het gebied van communicatie en educatie zijn talrijk en worden hoog gewaardeerd, zoals de excursies door Drentsche Aa-gidsen, scholenprojecten en jaarlijkse bewonersdag.
- De waardering van bezoekers voor het gebied is hoog, vooral vanwege de rust, de ruimte en de mogelijkheden voor wandelen en fietsen in een afwisselend landschap met prachtige natuur.

‘Alleen ga je misschien sneller, maar samen kom je verder’

- De lokale betrokkenheid is groot, blijkt uit meer het succes van het Gebiedsfonds en het toenemende aantal vrijwilligers die helpen met het natuurbeheer.

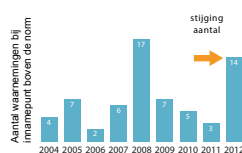
“Het zijn uitkomsten waar we met z’n allen trots op mogen zijn”, stelt Hendrik Oosterveld.

Watersysteem onder druk

Op een paar punten meldt het rapport een verslechtering.

Zo zijn er de laatste jaren weer meer resten van bestrijdingsmiddelen in het oppervlaktewater aangekomen en hogere gehalten fosfaten gemeten. En er is bezorgdheid over een verdere toename, omdat het areaal groeit van landbouwteelten die veel bestrijdingsmiddelen vereisen (zoals bloembollen), of veel mest (maïs), of beide (aardappels). Maar ook het

Gewasbeschermingsmiddelen in oppervlaktewater

Fosfor in oppervlaktewater

Belvedere Westersche Lage Landen

Belvedere: een sjiek, aan het Italiaans ontleend woord voor een punt met een mooi uitzicht. Vaak gemarkeerd door een toren, theekoepel en/of uitspanning. Nou heb je in het Drentsche Aa-gebied na zowat iedere bocht een mooi uitzicht, maar sommige uitzichten hebben iets extra's en verdienen daarom het predicaat belvedere en een bijbehorende voorziening. Hier geen torens of koepels, in Drenthe houden we het bij eenvoudiger 'terreinmeubilair'. De oudste en bekendste belvedere is de Kymmelsberg bij Schipborg. Maar de laatste jaren zijn er meer belvedères bijgekomen.

Een daarvan vindt u ten zuiden van Gasteren. Als u van Gasteren richting Anderen rijdt, ziet u, nadat u een afslag naar links bent gepasseerd, aan de

56% van de beek nog natuurlijk, plus **15%** hersteld

26 knelpunten voor vissentrek opgelost, nog **6** te gaan

41 van de **73** knelpunten voor dieren opgelost

30% toename vitaliteit landbouw

52% van de landbouwbedrijven doet aan verbreding met bijvoorbeeld zorg,

natuurbeheer of recreatie (heel Drenthe: **24%**)

79 bedrijven in gastheren & -vrouwennetwerk; **4** toegangspoorten en **7** knooppunten aangelegd
waardering voor het gebied: **8,3**

stedelijk gebied van Assen is een van de oorzaken. Dat is slecht nieuws voor de natuur en voor de drinkwaterwinning. Nader onderzoek naar de bronnen is inmiddels in gang gezet.

De intensivering van de landbouw en de veranderingen in grondgebruik leiden ook tot een toenemende behoefte aan drainage. En die staat op gespannen voet met de opgave om de verdroging van de natuur aan te pakken, een verplichting in het kader van onder meer Natura 2000.

Het Overlegorgaan heeft Gedeputeerde Staten, het waterschap Hunze en Aa's en de gemeenten per brief gevraagd zich in te zetten voor het oplossen van de

problemen. Maar niet alleen overheden, ook andere maatschappelijke organisaties, bedrijven en burgers zijn aan zet. "Gezamenlijk moeten we hier een weg in vinden", aldus Hendrik Oosterveld. "Vergroening van het Europese landbouwbeleid, agrarisch natuurbeheer en de mogelijkheden van het waterschap bieden aanknopingspunten. Ook grondruil kan een rol spelen. De kunst is een mix van instrumenten in te zetten waarvoor draagvlak bestaat, waarvan iedereen zegt: dit is de beste aanpak. We moeten het samen doen." Hij is er optimistisch over: "Uit de reacties blijkt dat iedereen de problemen ziet en beseft dat er wat moet gebeuren. Ik heb er vertrouwen in."

Foutje

Volgens de Provinciale Omgevingsverordening mag er in het Nationaal Landschap Drentsche Aa geen nieuwe grootschalige infrastructuur komen. Desondanks is onlangs dwars door het Nationaal Landschap een nieuwe transportleiding voor drinkwater aangelegd. Toen het secretariaat hiervan hoorde, was de ingreep al niet meer terug te draaien. Dat terwijl een alternatieve route met minder gevolgen achteraf prima had gekund. "Bij de vergunningverlening is te beperkt sectoraal gekeken. In de haast om het project uit te kunnen voeren heeft men het bredere perspectief uit het oog verloren. Kennelijk is nog niet bij iedereen voldoende doorgedrongen hoe bijzonder dit gebied is", concludeert Hendrik Oosterveld. "En dat hier daarom echt een integrale, gezamenlijke aanpak nodig is. Alleen ga je misschien sneller, maar samen kom je verder."

rechterkant een bijzondere houten constructie in het gras. Een combinatie van trap en podium, gemaakt van forse balken. De grote balken aan weerskanten van de trap en die ervoor zijn ook zeer geschikt als picknickbank. U kijkt hier uit over de lage, moerassige hooilanden van het Gasterensche Diep. De beek zelf ligt verderop in de diepte en is niet echt te zien, maar wel te herkennen aan de begroeiing. Daar weer achter, achter de hoge eiken, schemert het Ballooërveld. Rechts is een glimp op te vangen van de hoge es van Gasteren, zij het alleen 's winters als het blad van de bomen is. Maar goed, die es had u onderweg al bewonderd. Of als u uit de richting Anderen komt, gaat u die straks bewonderen. Het is hier immers overal mooi...

Wilt u weten waar de andere belvédères te vinden zijn, kijk dan op de Drentsche Aa website. Dit is de link: www.drentscheaa.nl/documents/documenten/hogtepunten-van-de-drentsche-aa.pdf

Even
kieken

Voor veel kunstenaars – schilders, schrijvers, muzikanten – was en is de Drentsche Aa een bron van inspiratie. In deze rubriek vertellen zij wat het landschap van de Drentsche Aa voor hen betekent.

Freya Stuurwold

legt bijzondere momenten in het landschap vast

Freya Stuurwold uit Assen schildert landschappen. Ze probeert de schoonheid vast te leggen van de momenten waarop de lichtval een landschap extra bijzonder maakt, de kleuren het meest intens. “Licht en kleur zijn voor mij bepalend.” De plekken voor zulke bijzondere ervaringen vindt ze vaak in het Drentsche Aa-gebied. De Gasterse Duinen zijn favoriet.

Aan een wand van haar bescheiden Asser rijtjeswoning trekt een klein schilderij van een boomgroep in een landschap vol warme rossige tinten de aandacht. “Dat is op de es van Balloo”, vertelt Freya Stuurwold. “Ik was daar eigenlijk heengegaan om het hunebed te schilderen, maar het licht op deze bomen was op dat moment veel mooier. Je weet soms niet hoe het loopt, zo iets kun je van tevoren niet bedenken.”

Die magie van het moment is precies wat Freya in haar schilderijen probeert vast te leggen. “Het moment waarop iets heel bijzonder is, wat je niet kunt plannen. ‘Avontuur’ is het woord dat bij mij opkomt.” Bepalend voor die bijzondere momenten is het licht.

Behalve landschappen schildert Freya Stuurwold ook portretten en stillevens. Landschappen van haar zijn nog tot en met 14 december 2014 te zien in Museum Möhlmann in Appingedam. Ook kunt u haar werk in haar atelier bekijken na telefonische afspraak: 06 -20 89 10 52

Meer weten?
Kijk op www.freastuurwold.com

Toen en nu

Deurzerdiep

“Licht is voor mij belangrijker dan het onderwerp.” Het gaat haar om wat de lichtval doet met de kleuren. “Volgens de klassieke schilderleer komen vorm en compositie eerst, maar voor mij begint het met kleur. Dat is waar ik me door laat verleiden om iets te gaan schilderen.”

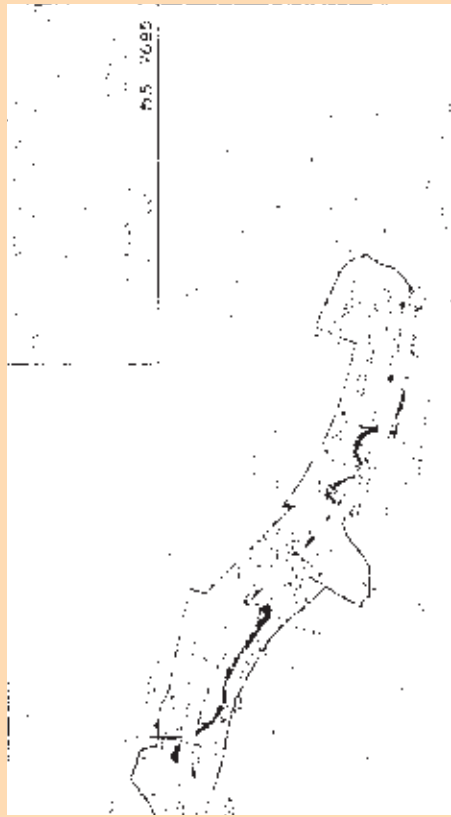
De landschappen die ze schildert vindt ze soms ver weg, bijvoorbeeld in haar favoriete buitenland Ierland, maar meestal dicht bij huis, in het gebied van de Drentsche Aa waar ze van jongs af aan mee vertrouwd is: ze is in Assen geboren en getogen. “Mooi aan dit gebied vind ik de kleurschakeringen, de slingerende beek en wat die doet met het landschap, de organische vormen. Het is een heel zachttaardig landschap.” Frea maakt haar schilderijen meestal helemaal buiten. Vaak zijn het kleine olieverfpanelen. “Het zijn in principe voorstudies voor grotere panelen, maar tegelijk op zichzelf staande, volwaardige werken.”

“Op het moment ben ik heel erg bezig met de kleurveranderingen in het landschap door de wisseling van de seizoenen. Mijn allerfavorietste plek zijn de Gasterse Duinen. Dat gebied heeft iets oerachtigs, ook door het heuvelende karakter, en het ziet er op ieder moment van de dag en iedere tijd van het jaar anders uit. Maar dat ik daar ben ‘blijven hangen’ komt vooral door de gagelstruiken. Dat zijn net kameleons, zoals ze verkleuren van groen naar rood. Dat verloop is prachtig en steeds weer spannend, ook in combinatie met het paars van de hei. Het hangt wel van het weer af, soms kan gagel er ook heel saai uitzien.”

Niet dat Frea zich snel door de weersomstandigheden laat tegenhouden. “Is er een mooie atmosfeer, dan ga ik. Zelfs in de regen zit ik soms nog te schilderen, onder zo’n enorme vissersparaplu. Wisselvallig weer kan juist iets extra’s geven: als de zon gaat schijnen op iets dat net nat is geworden, krijg je nog diepere kleuren. Ook krijg je dan bijzondere lichtschakeringen, de zon die er tussendoor piept, dat is zo mooi, dat kun je niet bedenken, dat moet je zien.”

De beleving van zo’n moment vastleggen om aan anderen te laten zien is wat haar drijft. “Schilderen is voor mij een communicatiemiddel. Degene die het schilderij bekijkt iets laten zien wat ik niet onder woorden kan brengen. Ik stel mezelf weleens de vraag: als je alleen op de wereld zou zijn, zou je dan nog schilderen? ‘Door jouw schilderijen ben ik heel anders gaan kijken’, heb ik weleens te horen gekregen. Mensen zeggen ook wel dat ze er zo rustig van worden. En jaren geleden las ik in het gastenboek van een expositie in Zeeland de opmerking ‘Jij kijkt zoals ik kijk’. Wie dat schreef weet ik niet, het was een onbekende, maar het is me wel bijgebleven.”

Eindbeeld omgeving Deurze in 2016 >

Op deze kaarten ziet u het Deurzerdiep in 1964, net voordat het werd gekanaliseerd, en in de nabije toekomst, als de beek haar kronkels terugkrijgt. In de jaren zestig en zeventig zijn veel beken rechtgetrokken om het water zo snel mogelijk naar zee te kunnen afvoeren. Dit gebeurde om landbouwgronden te ontwateren. Rond 1964 veranderende ook het Deurzerdiep in een kanaal. Nu maakt het waterschap Hunze en Aa's er weer een meanderende beek van. Dit

gebeurt in de eerste plaats om de leefomstandigheden te herstellen van planten en dieren die in een beek thuishoren, een verplichting volgens de Europese Kaderrichtlijn Water. Het tweede doel is inspelen op het veranderende klimaat. De kronkelende beek biedt meer ruimte voor water en mede door de inrichting van het beekdal als natuurgebied kan langer water worden vastgehouden, zodat de waterstanden in de beek minder snel stijgen. Dit helpt om de kans op wateroverlast zowel in Assen als stroomafwaarts in de boezemkanalen en de stad Groningen te verminderen. Tegelijk helpt het om verdroging in de zomer tegen te gaan.

De nieuw te graven beek volgt grotendeels de beekloop van voor de kanalisering. Op sommige trajecten verhinderen de inmiddels aanwe-

zige kabels of leidingen dat. Hier wordt de bestaande hoofdwaterring gevolgd. Het herstelproject is tot stand gekomen na overleg met onder meer de omwonenden en de grondeigenaren in het gebied. De uitvoering start deze winter.

Herstelplan Zwartblauwe rapunzel

De Zwartblauwe rapunzel is een van de kroonjuwelen van de Drentsche Aa-flora. Deze plant komt vrijwel nergens anders in Nederland meer voor. Maar ook in het Drentsche Aa-gebied gaat de stand achteruit. Om te kijken hoe het er precies voor staat, heeft een groep vrijwilligers in de bloeitijd afgelopen mei alle bekende groeiplaatsen geïnventariseerd. Afgezet tegen de niet al te hooggespannen verwachtingen viel het resultaat mee. Er zijn nog vier groeiplaatsen met meer dan 250 bloeiende planten over, plus een aantal kleinere. Het is dus nog niet te laat voor een poging tot herstel van de populatie. Om dat te bereiken werken FLORON, Werkgroep Florakartering Drenthe, Staatsbosbeheer en de provincie momenteel aan een beheerplan. Financiële steun komt van de provincie, het Prins Bernhard Cultuurfonds en de gemeenten Tynaarlo en Aa en Hunze. In eerste instantie wordt het beheer op de bestaande groeiplaatsen zo goed mogelijk op de eisen van de zwartblauwe rapunzel afgestemd. Mocht na enkele jaren blijken dat dit onvoldoende soelaas biedt, dan worden meer ingrijpende maatregelen overwogen, zoals handmatig uitzaaien van lokaal gewonnen zaden op kansrijke plekken.

Misgurnus fossilis 2009 G1
by George Chernilevsky

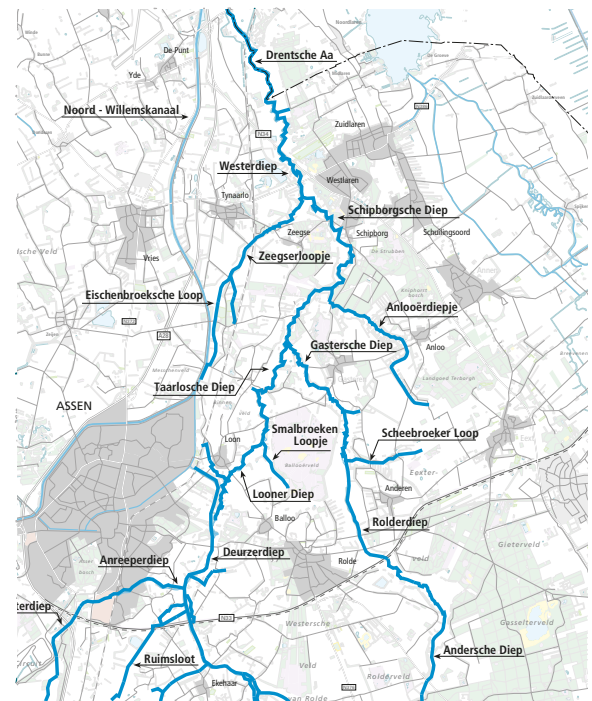

Waar is de grote modderkruiper?

De grote modderkruiper is een vis die van oudsher in het Drentsche Aa-gebied voorkomt. Niet in de beeklopen, maar in het stilstaande water van slotjes en moerassen in de beekdalen, waar hij zich verstoppt tussen de waterplanten. Zijn bijnaam 'weeraal' dankt hij aan zijn vermogen om 'het weer te voorspellen'. Grote modderkruipers worden namelijk onrustig bij luchtdrukveranderingen en werden daarom vroeger gevangen en in glazen potten gehouden. Dat mag niet meer, en het zou ook niet meevallen ze te vinden, want ze zijn veel zeldzamer dan vroeger. De grote modderkruiper is een van de doelsoorten van het Natura 2000-gebied Drentsche Aa. Het doel is uitbreiding en verbetering van zijn leefgebied. Het probleem is alleen dat er vrijwel niets bekend is over zijn huidige aanwezigheid. Daarom voert stichting RAVON in opdracht van de provincie Drenthe, Waterschap Hunze en Aa's, Staatsbosbeheer en het Nationaal Park Drentsche Aa vanaf dit jaar onderzoek uit naar zijn verspreiding. Daarbij wordt gebruik gemaakt van environmental-DNA. Dat is een methode om de aanwezigheid van DNA van een bepaalde diersoort in watermonsters aan te tonen met zogenaamde primers, kleine stukjes DNA die uitsluitend hechten aan DNA van de betreffende soort. Nadat de verspreiding op die manier in kaart is gebracht, zoomen de onderzoekers de komende jaren in op de plekken waar nog grote modderkruipers voorkomen, om meer inzicht te krijgen in de populatieopbouw en in lokale kansen en knelpunten. Daarvoor gaan ze daadwerkelijk op zoek naar de vissen zelf. De resultaten moeten duidelijk maken welke gebieden het meest geschikt zijn en welke maatregelen de grote modderkruiper perspectief bieden.

Westerdiep of Drentsche Aa?

Nogal wat mensen reageerden verbaasd op het nieuwe naambordje bij de (eveneens nieuwe) brug in de N386 tussen Zuidlaren en Tynaarlo. 'Westerdiep' staat erop – maar is dit niet de Drentsche Aa dan? Jazeker, het is óók de Drentsche Aa, net als bijvoorbeeld het Schipborgsche Diep, het Oudemolensche Diep, het Loonerdiep enzovoort. En zoals al die diepen genoemd zijn naar het dorp waar ze langs lopen, hoort het Westerdiep bij Westlaren. Pas waar de Drentsche Aa Groningen instroomt, heet ze ook inderdaad Drentsche Aa. Als Nationaal Park hanteren we de topografische kaart in het gebruik van namen. Dus werd het Westerdiep, maar zegt u gerust Drentsche Aa...

Vooraankondiging: vijftig jaar Drentsche Aa

In 2015 is het vijftig jaar geleden dat de aanzet werd gegeven voor het Nationaal Park Drentsche Aa. Freek Modderkolk, Edgar Stapelveld en Harry de Vroome presenteerden in 1965 hun 'Gedachtenplan voor het Stroomdallandschap Drentsche Aa'. Dit jubileum wordt gevierd met het verschijnen van de Landschapsbiografie Drentsche Aa, het congres 'Het experiment van de Drentsche Aa' op donderdag 2 juli 2015 en de 'Week van de Drentsche Aa' in de eerste week van juli 2015. In diezelfde week viert het FestiValderAa zijn eerste lustrum, namelijk op 3, 4 en 5 juli. Houd voor meer informatie de website www.drentscheaa.nl in de gaten.

Toegangspoort Deurzerdiep in gebruik

De vorige Doorstroom van april besteedde uitvoerig aandacht aan de nieuwe Toegangspoort Deurzerdiep bij Deurze. Op 13 juni is deze vierde toegangspoort tot het Nationaal Park Drentsche Aa officieel geopend.

Vorderingen Natura 2000

Het concept-beheerplan voor het Natura 2000-gebied Drentsche Aa nadert zijn voltooiing. Houd voor het laatste nieuws de website www.drentscheaa.nl in de gaten.

Samen voor schoon drinkwater

Het water van de Drentsche Aa is de afgelopen jaren schoner geworden, maar er worden nog steeds ongewenste stoffen in gevonden. Recent nemen de concentraties van enkele daarvan zelfs weer toe (zie hoofdartikel op pag. 1-3). Daarom werken Waterschap Hunze en Aa's, Waterbedrijf Groningen en de provincie Drenthe aan het 'Uitvoeringsprogramma Oppervlaktewaterwinning Drentsche Aa'. Zij hopen begin 2015 samen met andere partijen een programma van maatregelen te presenteren om ook de komende jaren schoon drinkwater te garanderen.

In het verleden zijn maatregelen genomen om het water van de Drentsche Aa te beschermen tegen bestrijdingsmiddelen. Zo mogen landbouwers geen bestrijdingsmiddelen spuiten op de zogenaamde 'spuitvrije zones', stroken van vier meter breed langs de beek en de toevoerende watergangen. Waterbedrijf Groningen vergoedt de schade die boeren hebben door verminderde gewasopbrengst op deze zones. Daarnaast geldt een innameverbod vanuit de beek en zijn er alternatieve vulplaatsen aangelegd.

Deze maatregelen plus het vaarverbod en de sanering van riooloverstorten door de gemeenten hebben de waterkwaliteit de afgelopen jaren duidelijk verbeterd. De hoeveelheid meststoffen is sterk verminderd en veel bestrijdingsmiddelen vormen geen probleem meer. Toch treft het Waterbedrijf Groningen van een aantal bestrijdingsmiddelen en meststoffen nog te hoge concentraties aan bij het innamepunt.

Gezamenlijk uitvoeringsprogramma

Alle partijen in het gebied, waaronder landbouworganisaties, natuurbeschermingsorganisaties, gemeenten, ProRail en de recreatiesector zijn partners in het 'Uitvoeringsprogramma Oppervlaktewaterwinning Drentsche Aa'. Het is de bedoeling om samen een aantal maatregelen te formuleren en afspraken te maken over de financiering daarvan. Begin 2015 moet dit resulteren in een intentieverklaring.

Nieuwe kennis

Het inmiddels afgeronde project 'Schone Bron Drentsche Aa' heeft een schat aan informatie opgeleverd over de bronnen van bijvoorbeeld bestrijdingsmiddelen en routes waarlangs ze in het oppervlaktewater terechtkomen. Onderzoeksinstituut Alterra uit Wageningen doet momenteel diepgaander onderzoek naar vijf bestrijdingsmiddelen: waar komen de stoffen vandaan en hoe komen ze uiteindelijk in de Drentsche Aa terecht? Hoe meer kennis, hoe effectiever de nieuwe maatregelen.

Het hele jaar door organiseert het Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentsche Aa wandelexcursies onder leiding van ervaren gidsen. Hieronder een greep uit het aanbod van de komende maanden. Het complete overzicht vindt u in de Op Stap Krant (onder andere verkrijgbaar bij horecaondernemers in het Drentsche Aa-gebied) en (met de meest actuele gegevens) op onze website www.drentscheaa.nl. Deelname aan de excursies is gratis; aan het eind van de excursie kunt u een vrijwillige bijdrage voor het Gebiedsfonds Drentsche Aa geven. Aanmelden is niet nodig. Goede wandelschoenen of laarzen worden aanbevolen. Let op: uw hond mag niet mee.

Activiteiten uitgelicht

- Zaterdag 25 oktober: Fotografer en meer: herfstkleuren op het Drouwenerzand**
 In het mysterieuze ochtendlicht kunnen vaak de mooiste foto's worden gemaakt. Als de natuur dan ook nog zorgt voor mooie kleuren, kan een fotograaf natuurlijk niet thuis blijven. Tijdens de wandeling is er volop gelegenheid om foto's te maken van bijvoorbeeld herfstkleuren of van paddenstoelen. Het Drouwenerzand is verder beroemd om haar jeneverbessen die bij nevelig weer een mystieke sfeer oproepen. Onderweg vertelt een Nationaal Park gids over de natuur, het landschap en fotografie.
 Start: 8:00 uur, parkeerplaats Alinghoek 16, Drouwen
- Zondag 2 november: De rijke geschiedenis van het esdorp Grolloo**
 NP arrangement: wandeling door Grolloo en zijn fraaie omgeving, inclusief koffie/thee en een kop soep. Start 13:30 uur. Kosten € 7,50. Aanmelden bij café-restaurant Gerrie, 0592 – 50 14 71 (max. 20 deelnemers).
- Zondag 23 november: Veldnamen in de omgeving van Gasteren**
 Veldnamen waren eeuwenlang de straatnamen van het platteland. Elke akker en elk stukje groenland had een eigen naam. Zonder kaart of navigatiesysteem vonden dorpsbewoners feilloos de weg naar het Torenveen, de Koebroeken of het Stoefgat. Vaak zijn veldnamen zo oud en zo lokaal dat de betekenis nu niet meteen meer zo duidelijk is.
 Start: 10:00 uur, parkeerplaats Gasterse Duinen
- Zondag 7 december: Verdwenen hunebedden op het Groote Zand**
 Start: 10:00 uur, parkeerplaats Herinneringscentrum Westerbork
- Zondag 14 december: Mythisch Balloo**
 Balloo is een eeuwenoud esdorp waar de sporen uit het verleden tot de verbeelding spreken. In de omgeving vinden we vele sporen van volken die hier duizenden jaren geleden leefden: het hunebed, grafheuvels, celtic fields (kleine omwalde akkertjes), en de Ballooërkuil. De Ballooërkuil is een stuifzandlaagte op de grens van de marken Balloo en Rolde die in de Germaanse tijd gebruikt werd voor rechtspraak.
 Start: 13:30 uur, parkeerplaats Schaapskooi, Crabbeweg 2, Balloo
- Zondag 11 januari 2015: Zwammen in de sneeuw**
 Start: 13:00 uur, Boerderijcamping het Amerveld, Amen 61, Amen

Dit informatiebulletin is een uitgave van het Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentsche Aa en gaat over zowel het Nationaal Park alsook het Nationaal Landschap, het gehele stroomgebied van de Drentsche Aa. Het wordt gratis huis aan huis verspreid. Als u in het gebied woont maar het blad niet hebt ontvangen, geef dit dan door aan het secretariaat. U kunt ook een abonnement aanvragen bij het secretariaat of via de website. U krijgt Doorstroom dan gratis toegestuurd.

Colofon

Secretariaat Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentsche Aa

Kees Folkertsma, Roelie van Guldener
 Postbus 122, 9400 AC Assen
 Telefoon: (0592) 365864 / 365225
 E-mail: drentscheaa@drenthe.nl
 Internet: www.drentscheaa.nl

Coördinator communicatie en educatie

André Brasse, IVN Drenthe
 Postbus 125, 9400 AC Assen
 Telefoon: (0592) 371740

Eindredactie

Henk van den Brink, Noordwolde (Gn)

Redactie

André Brasse, Henk van den Brink, Timanca Manak

Fotografie

NP Drentsche Aa (tenzij anders aangegeven)

Grafische verzorging

Docucentrum provincie Drenthe

Cartografie

GIS en Cartografie provincie Drenthe

Druk Koninklijke Van Gorcum

Verspreiding PostNL

Oplage

26.000 (gedrukt op FSC-papier)

© Secretariaat Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentsche Aa 2014
 ISSN: 1876-8989

Nederland heeft 20 nationale parken en 20 nationale landschappen

Drentsche Aa

HET SPAREN WAARD

Help mee met gift

Heeft het Drentsche Aa-gebied ook uw hart gestolen? U kunt meehelpen het gebied zo mooi te houden door een gift te doen aan het Gebiedsfonds Drentsche Aa. Elke bijdrage, groot of klein, wordt gebruikt voor het onderhoud en waar nodig herstel van dit prachtige landschap. U kunt uw bijdrage overmaken naar IBAN: NL73 RABO 0129.0784.84 op naam van Stichting Gebiedsfonds Drentsche Aa.

Meer weten? Kijk op www.gebiedsfondsrentscheaa.nl.

Gebiedsfonds
DRENTSCHE AA

Bent u al geabonneerd op onze digitale nieuwsbrief?

Deze gratis nieuwsbrief komt vier keer per jaar uit. Ga naar www.drentscheaa.nl en klik op het blauwe logo met 'Drentsche Aa nieuwsbrief'.

Volg ons op Twitter

Twitter: @NPDRENTSCHEAA

Like ons op Facebook

Facebook: www.facebook.com/drentscheaa

NATIONALE LANDSCHAPPEN
Bekijk Nederland opnieuw

